

OILANING – JAMIYATDAGI ORNI

Xolmuxammedov Faxriddin

Zubarjonov Odilbek

Namangan davlat universiteti Yuridik fakulteti 1-bosqich talabalari**Ilmiy rahbar: Pulatov Otabek**<https://doi.org/10.5281/zenodo.20265532>

Annotatsiya: Mazkur maqolada oilaning jamiyatdagi o'rnini, uning asosiy vazifalari va inson tarbiyasidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, oilaning ma'naviy, iqtisodiy va ijtimoiy funksiyalari, yoshlar tarbiyasidagi roli hamda oilaviy qadriyatlarning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri tahlil qilingan. Zamonaviy davrda oilalar oldida turgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: oila, jamiyat, tarbiya, ma'naviyat, yoshlar, qadriyat, ota-ona, barkamol avlod.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль семьи в обществе, её основные функции и значение в воспитании личности. Также анализируются духовные, экономические и социальные функции семьи, её роль в воспитании молодёжи и влияние семейных ценностей на развитие общества. Особое внимание уделено современным проблемам семьи и путям их решения.

Ключевые слова: семья, общество, воспитание, духовность, молодёжь, ценности, родители, гармоничное поколение.

Annotation

This article discusses the role of the family in society, its main functions, and its importance in human upbringing. It also analyzes the spiritual, economic, and social functions of the family, its role in educating young people, and the impact of family values on social development. In addition, the article highlights modern family problems and possible ways to solve them.

Keywords: family, society, upbringing, spirituality, youth, values, parents, well-rounded generation.

OILANING JAMIYATDAGI ORNI

Oila jamiyatning eng muhim va eng qadimiy ijtimoiy institutlaridan biri hisoblanadi. Inson dunyoga kelib, ilk tarbiyani aynan oilada oladi. Shaxsning xarakteri, dunyoqarashi, ma'naviyati va axloqiy fazilatlarini oilada shakllanadi. Shu sababli ham oila har qanday davlat va jamiyatning mustahkam tayanchi sifatida e'tirof etiladi. Jamiyat taraqqiyoti, avvalo, oilalarning tinchligi, farovonligi va mustahkamligiga bog'liqdir. Bugungi globallashuv davrida oilaning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Turli mafkuraviy tahdidlar, ma'naviy inqirozlar va axborot xurujlari sharoitida yosh avlodni sog'lom ruhda tarbiyalashda oilaning o'rnini beqiyosdir. O'zbek xalqida qadimdan "Oila muqaddas" degan tushuncha mavjud bo'lib, bu qadriyat asrlar davomida xalqimiz hayotida muhim o'rin tutib kelgan.

Oilaning mohiyati va vazifalari

Oila – nikoh va qarindoshlikka asoslangan, a'zolari o'rtasida ma'naviy, axloqiy, iqtisodiy hamda huquqiy munosabatlar mavjud bo'lgan kichik ijtimoiy guruhdir. Oilaning asosiy vazifasi jamiyat davomiyligini ta'minlash, barkamol avlodni voyaga yetkazish va insonlarni ma'naviy qo'llab-quvvatlashdan iborat.

Oilalarning jamiyatdagi asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

Tarbiyaviy vazifa

Oilaning eng muhim vazifalaridan biri farzand tarbiyasidir. Bola odob-axloq, hurmat, mehr-shafqat, insonparvarlik kabi fazilatlarini oilada o'rganadi. Ota-onaning yurish-turishi, muomalasi va hayot tarzi farzand uchun eng katta namuna bo'lib xizmat qiladi.

Agar oilada sog'lom muhit bo'lsa, farzand ham komil inson bo'lib voyaga yetadi. Aksincha, oiladagi nizolar, e'tiborsizlik yoki zo'ravonlik yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli oiladagi ma'naviy muhit jamiyat kelajagini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Iqtisodiy vazifa

Oila iqtisodiy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Oila a'zolari birgalikda mehnat qilib, moddiy ehtiyojlarini qondiradilar. Oilada mehnatsevarlik, tejamkorlik va mas'uliyat hissi shakllanadi. Har bir inson mustaqil hayotga tayyorlanishda oiladan iqtisodiy tajriba oladi.

Bugungi kunda oilalarning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda. Chunki moddiy jihatdan barqaror oilalarda farzandlarning ta'lim olishi, sog'lom ulg'ayishi va kelajakda jamiyatga foydali inson bo'lib yetishishi uchun qulay sharoit yaratiladi.

Ma'naviy va ruhiy vazifa

Oila inson uchun mehr-muhabbat, ishonch va ruhiy tayanch maskanidir. Inson qiyinchiliklarga duch kelganda eng avvalo oilasidan dalda va yordam oladi. Oiladagi mehr-oqibat inson ruhiyatining sog'lom bo'lishiga xizmat qiladi.

Sharq xalqlari, xususan o'zbek xalqida kattalarga hurmat, kichiklarga izzat ko'rsatish oilaviy qadriyat sifatida qadrlanadi. Bu esa jamiyatda insoniylik va ahillik muhitining shakllanishiga xizmat qiladi.

Naslni davom ettirish vazifasi

Jamiyatning davomiyligi oilaga bog'liq. Oila orqali avlodlar almashinuvi yuz beradi. Farzand dunyoga kelishi va uning sog'lom voyaga yetishi jamiyat rivoji uchun muhim omildir. Shu sababli davlatlar oilani himoya qilishga alohida e'tibor qaratadi.

Oila va jamiyat munosabati

Jamiyat oilalardan tashkil topadi. Oilalar qanchalik mustahkam bo'lsa, jamiyat ham shunchalik barqaror bo'ladi. Chunki jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarning asosi oilada shakllanadi.

- ✓ Oila va jamiyat o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud:
- ✓ jamiyat oilani himoya qiladi;
- ✓ oila esa jamiyat uchun barkamol insonlarni tarbiyalaydi;
- ✓ oiladagi sog'lom muhit jamiyatdagi tinchlik va osoyishtalikni ta'minlaydi; oiladagi ma'naviyat jamiyat ma'naviyatining asosini tashkil etadi.
- ✓ Agar oilalarda tarbiya sust bo'lsa, bu jamiyatda jinoyatchilik, axloqsizlik va turli ijtimoiy muammolarning ko'payishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli oilani mustahkamlash har bir davlatning muhim vazifalaridan biridir.

O'zbekistonda oilaga bo'lgan e'tibor

O'zbekistonda oilani himoya qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Konstitutsiyada oila jamiyatning asosiy bo'g'ini sifatida e'tirof etilgan. Davlat

oilalarning manfaatlarini himoya qiladi va ularni qo'llab-quvvatlash choralari amalga oshiradi.

Mamlakatimizda:

- ✓ yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash;
- ✓ xotin-qizlar huquqlarini himoya qilish;
- ✓ bolalar manfaatlarini ta'minlash;
- ✓ oilalarda sog'lom muhit yaratish;
- ✓ ajrimlarning oldini olish kabi masalalarga katta e'tibor qaratilmoqda.

Shuningdek, mahalla institutining faoliyati ham oilalarni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Mahalla orqali oilaviy muammolar o'rganiladi, yoshlar tarbiyasiga e'tibor kuchaytiriladi va ehtiyojmand oilalarga yordam ko'rsatiladi.

Zamonaviy davrda oilalar oldidagi muammolar

Hozirgi davrda oilalar turli muammolarga duch kelmoqda. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi, internet va ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri ayrim hollarda oilaviy munosabatlarga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

- Asosiy muammolar quyidagilar:
 - oilaviy ajrimlarning ko'payishi;
 - yoshlar tarbiyasidagi muammolar;
 - moddiy qiyinchiliklar;
 - ota-onalarning farzand tarbiyasiga yetarli vaqt ajratmasligi;
 - chet el madaniyatining salbiy ta'siri.

Bu muammolarni hal etishda ota-onalar mas'uliyatini oshirish, ma'naviy-ma'rifiy ishlarni kuchaytirish va oilaviy qadriyatlarni targ'ib qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Oilaviy qadriyatlarning ahamiyati

Oilaviy qadriyatlar xalqning milliy o'zligini saqlashda katta rol o'ynaydi.

O'zbek oilalarida:

- ✓ kattalarga hurmat;
- ✓ kichiklarga g'amxo'rlik;
- ✓ mehmondo'stlik;
- ✓ sabr-toqat;
- ✓ mehr-oqibat kabi fazilatlar qadrlanadi.

Bu qadriyatlar yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashga xizmat qiladi. Milliy qadriyatlarni saqlagan holda zamonaviy taraqqiyotga intilish jamiyat rivojining muhim omillaridan biridir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2022.
3. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
5. Abu Nasr Forobiy. *Fozil odamlar shahri*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
6. Avloniy A. *Turkiy guliston yoxud axloq*. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
7. Musurmonova O. *Oila ma'naviyati va tarbiya asoslari*. – Toshkent: Fan, 2019.
8. Xasanboyev J., To'raqulov X. *Pedagogika*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

9. O'zbekiston Respublikasi Oila va xotin-qizlar qo'mitasi materiallari. "Mahalla" xayriya jamoat fondi nashrlari va metodik qo'llanmalari.

